

EMLÉKEZÉS MUNDRUCZÓ GYÖRGYRE

Egy felsőoktatási intézmény hírnevét, hazai és nemzetközi elismertségét alapvetően az határozza meg, hogy mennyire produktív és milyen színvonalú oktatási-kutatói tevékenység folyik szakmai műhelyeiben (tanszékeiben, intézeteiben). A minőségi munka elengedhetetlen feltétele, hogy minél több jeles oktató, valamint komoly alkotó tevékenységet végző kutató tartozzon a főiskolák és egyetemek különböző egységeihez. A felsőoktatás sikere azonban elsősorban azon múlik, hogy a fent említett tudás és felhalmozott szakmai tapasztalat el tud-e jutni a hallgatókhoz és a pályafutásuk elején járó fiatal oktatókhoz; létrejön-e egy olyan szakmai közösség, amelynek egyszerre aktív résztvevője a tanár és diákja, az idősebb és a fiatal generáció, a szaktekintély és a lelkes pályakezdő. Ebben az írásban egy olyan emberre emlékezünk, aki sokat tett felsőoktatási intézménye sikeréért. Bemutatjuk a Statisztika Tanszék egyik kiváló egyetemi tanárának, tanszékvezetőjének, Mundruczó Györgynek (1942–1997) az életútját és munkásságát. A professzor halálának 10. évfordulója alkalmából a fiai (ifj. Mundruczó György és Mundruczó Gábor) emlékdíjat alapítottak, amelyet a Statisztika Tanszék immár hetedik éve ítél oda legkiválóbb demonstrátorainak. Itt és most méltatjuk a Mundruczó György-Díj jelentőségét és röviden bemutatjuk az eddigi díjazottakat is.

1. MUNDRUCZÓ GYÖRGY SZAKMAI ÉLETÚTJA

Mundruczó György 1942. szeptember 10-én született a Hajdú-Bihar megyei Zsákán. Általános iskolai tanulmányait szülőfalujában, a gimnáziumot Berettyóújfalun végezte. 1965-ben vette át a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem (MKKE) ipari szakán szerzett diplomáját. Ekkor már két éve aktívan részt vett a Statisztika Tanszék oktató- és kutatómunkájában. Az egyetemi doktori címet 1967-ben szerezte meg. Az 1971/1972-es tanévben a Massachusetts Institute of Technology (MIT) Business Schoolján Ford ösztöndíjasként posztgraduális képzésben vett részt. Öt évvel később készítette el „*Sztochasztikus modellek közgazdasági alkalmazásának kérdései, különös tekintettel a mérési hibákra*” c. kandidátusi értekezését, amelyet 1979-ben védett meg [Kerékgyártó Györgyné, 1997]. Értekezése elkészítésénél kettős cél vezérelte. Egyrészt szeretett volna a statisztikai modellezés hazai és külföldi szakirodalmának feldolgozásával átfogó képet adni a mérési hibák és a modellezés kapcsolatáról, a mérési hibákból eredő torzulásokról és azok csökkentésére szolgáló módszerekről, illetve az egy- és többegyenletes modellek becslési eljárásairól. Másrészt az motiválta, hogy az elméleti áttekintésen túl útmutatást adjon a statisztikai modellezés gyakorlati alkalmazásához. A kandidátusi fokozat megszerzése után is folytatta a modellezés kérdéseivel foglalkozó kutatói tevékenységét, és ennek eredményeit is tartalmazza az 1981-ben megjelent „*Alkalmazott*

Ezúton szeretnék köszönetet mondani Kerékgyártó Györgynének, Szarvas Beatrixnak és a díjazott demonstrátoroknak a cikk megírásához nyújtott segítségükért, hasznos tanácsaikért.

regressziószámítás” c. könyve. *Sipos Béla* [1982] szerint Mundruczó György könyve abban az időben hiánypótló műnek számított több szempontból is. Egyrészt azért, mert Mundruczó György a minőségi ismérvek, a szezonális kezelésével, a késleltetett magyarázó változók beépítésével kiszélesítette a regressziós modellek alkalmazási körét; másrészt azért, mert a magyar nyelvű szakirodalomban elsőként az ő műve foglalkozott az optimális regressziós egyenlet meghatározásának különböző módszereivel, a nem lineáris becslés speciális eljárásaival. Ezt a művet számos tanulmánya, a Statisztikai Szemlében megjelent cikke követte, amelyek elkészítésében nagy szerepe volt az 1988/89-es tanévben az amerikai Dartmouth College Business Schoolon folytatott kutatómunkájának is.

A tudományos kutatómunka mellett életpályájának részét képezte a szakmai és pedagógiai szempontból is kimagasló oktatói tevékenység. Több statisztikai kurzus kialakítása, tananyagának fejlesztése, számos egyetemi jegyzet, tankönyv írása fűződik nevéhez. Az 1987-ben megjelent, a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó által nívódíjjal jutalmazott „*Statisztikai módszerek a gazdasági elemzésben*” c. könyvét (társszerző: *Kerékgyártó Györgyné*) gyakorló közgazdászok módszertani kézikönyvként, a mérnök-közgazdász képzésben oktatási tananyagként használták [Rédey, 1988]. A könyv jelentősen bővített változata 1994-ben került kiadásra. Két évvel később jelent meg az Aula Kiadó gondozásában a közgazdasági alapképzés két féléves tananyagát felölelő 883 oldalas *Statisztika* címet viselő tankönyv, amelyet *Hunyadi Lászlóval* és *Vita Lászlóval* közösen írt. Bár *Éltető Ödön* [1997: 263] több kritikai észrevételt is megfogalmazott a tankönyvvel kapcsolatban, mégis úgy vélte, hogy „a könyv megírásába fektetett munka nemcsak a statisztika oktatása terén fog kamatozni, hanem az értő, megalapozott alkalmazások elterjedését is elő fogja segíteni.” A fent említett két művet tankönyvként és szakkönyvként több felsőoktatási intézmény is használta.

Mundruczó György általános és szakstatisztikát (pl. iparstatisztikát, közlekedésszatisztikát) is oktatott. Az 1970-es évek elejétől modellezési kurzust tartott az MKKE Továbbképző Intézetében statisztika szakos hallgatók számára. Fő területévé azonban a mérnök-közgazdászok oktatása vált. 1989 és 1992 között a Statisztika Tanszék vezetője volt, 49 éves korától már egyetemi tanári beosztásban. Mundruczó György a MKKE-n (később BKE-n) végzett munkáján kívül több éven keresztül tartott előadásokat a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen, illetve tanított angol nyelven statisztikát az International Studies Centerben. 1992 és 1994 között a University of New Hampshire Business School vendégprofesszoraként matematika és statisztika tárgyakat oktatott a mesterképzésben részt vevő hallgatóknak. Szakmai tudása, világos magyarázatai és empátikus készségei miatt közkedvelt oktató volt a hallgatók körében. Munkájának elismeréseképpen 1996-ban Fényes Elek Emlékéremben részesült [Kerékgyártó Györgyné, 1997].

1997. augusztus 29-én alkotóereje teljében hunyt el. Élete utolsó éveiben egy összefoglaló tanulmány elkészítésén dolgozott, de ennek kiadását már nem érthette meg. A kéziratot kollégái, Kerékgyártó Györgyné és Vita László nézték át. Gondos munkájuknak köszönhetően a statisztikai modellezés teljes folyamatával (a statisztikai adatbázis összeállításával, modellépítéssel, paraméterbecslési eljárásokkal, modell-diagnosztikával és statisztikai inferenciával) foglalkozó mű 1998-ban „*Útmutatás a statisztikai modellezés gyakorlatához*” címmel jelent meg a KSH

Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat gondozásában. A nagy horderejű tanulmány elkészítéséhez Mundruczó György felhasználta a rendelkezésére álló professzionális programcsomagok (BMDP, SAS, SPSS, SHAZAM, RATS) nyújtotta előnyöket a kevésbé használt modellek (nem-lineáris, probit, logit regressziós modellek stb.) paramétereinek becslésére, valamint a becslőfüggvények Monte-Carlo, Bootstrap, Jackknife módszerekkel történő vizsgálatára. Ennek a tanulmánynak *Köves Pál* [1998] szerint az volt a sajátossága, hogy nemcsak a modellezés technikai kérdéseire, hanem a modellezés filozófiájára is nagy hangsúlyt helyezett, és igyekezett az elméleti és a gyakorlati ismeretek közötti szakadékot megszüntetni.

Emlékét családtagjai, kollégái, tanítványai máig is őrzik.

2. A MUNDRUCZÓ GYÖRGY-DÍJ

Az emlékdíjat a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) Statisztika Tanszéke a 2007/2008-as tanévtől kezdődően minden tanév végén a tanszék demonstrátorai közül legfeljebb két hallgatónak ítéli oda. A tanszék mérlegeli, hogy a demonstrátorok mennyire tudtak segíteni a statisztikai tantárgyak oktatásában, vállaltak-e feladatot a tanszék kutatómunkájában, eredményesen szerepeltek-e a Tudományos Diákköri Konferencia megmérettetésein, valamint egyéb tanulmányi versenyeken. A díjazottakra a tanszék oktatói tesznek javaslatot, majd a javaslatok alapján közös álláspontot alakítanak ki. A díjat (a mindenkor TDK I. helyezett díjának megfelelő pénzüsszeget, valamint egy oklevelet) a család képviselője és a Statisztika Tanszék vezetője (Hajdu Ottó) adják át a nyertes(ek)nek egy ünnepélyes tanszéki értekezlet keretében.

A Mundruczó György-Díjban részesült demonstrátorok:

Tanév	Dátum	Díjazott
2007/2008	2008.06.17.	Nagy Nikolett
2007/2008	2008.06.17.	Villás Zsuzsa
2008/2009	2009.06.15.	Molnár Tímea Laura
2008/2009	2009.06.15.	Tóth Zsuzsanna Emese
2009/2010	2010.06.18.	Ferenci Tamás
2010/2011	2011.06.20.	Drobinoha Ádám
2010/2011	2011.06.20.	Szalai Brigitta Barbara
2011/2012	2012.11.08.	Berezvai Zombor
2011/2012	2012.11.08.	Fellner Zita
2012/2013	2013.12.05.	Dobrovics Réka
2013/2014	2014.10.10.	Fellner Zita

A díjazottakat is megkérdeztük arról, hogy mit jelentett számukra a demonstrátori tevékenység, illetve a Mundruczó György-Díj elnyerése. Az is érdekelt bennünket, hogyan alakult szakmai karrierjük az egyetem elvégzése után, és mennyire tudják hasznosítani a statisztikai ismereteiket a mindennapi munkájukban.

A díjazottak közül többen is úgy vélekedtek, hogy demonstrátori tevékenységük egyik legfőbb „hozádeka” a szakmai fejlődés volt. Büszkék arra, hogy a tanszék munkatársaival együtt dolgozhattak. A demonstrátori státusz egyszerre jelentett szá-

mukra tanulást és tanítást. A statisztikai példák érthető és logikus módon történő elmagyarázása kezdetben ugyan kihívást jelentett számukra, de idővel a tanításnak köszönhetően szakmailag egyre jobbak és magabiztosabbak lettek. A statisztika és az ökonometria tárgyak oktatásán kívül tevékenyen részt vállaltak egyéb tanszéki munkákban (feladatgyűjtemény megoldókulcsának elkészítésében, vizsgafelügyeletben). Néhány díjazott a tanszék kutatási tevékenységébe is bekapcsolódott; akadt közöttük olyan, aki a tanszék munkatársaival közös cikket publikált. A demonstrátorok köszönetüket fejezték ki az oktatóknak azért a segítségért, amit a TDK- illetve szakdolgozatuk elkészítésekor kaptak. A tanszéken töltött évekre néhány díjazott úgy tekint vissza, mint egyetemi pályafutásának egyik legszebb és leghasznosabb időszakára, amely későbbi pályáját is meghatározta.

A cikk megírásának idején a díjazottak közül ketten tanársegédként tevékenykednek statisztikai tudományterületen. Egyikük az Óbudai Egyetem Élettani Szabályozások Csoportjában dolgozik biostatistikusként, másikuk a kanadai University of British Columbia közgazdaságtan mesterszakos hallgatóinak tart ökonometria kurzust. A többi díjazott a versenyszférában helyezkedett el. Az ő munkájuk nem kapcsolódik szervesen statisztikai tanulmányaikhoz, de az elemzések, előrejelzések készítésénél az analitikus gondolkodásmódnak a mai napig hasznát veszik. Prezentációikban is igyekeznek kreatív és változatos adatmegjelenítési technikákat alkalmazni. (A díjazott demonstrátorok szakmai pályafutásáról bővebb információ található a Statisztika Tanszék honlapján: <http://portal.uni-corvinus.hu/?id=5471>).

Mindegyik demonstrátor számára nagy megtiszteltetést jelentett a Mundruczó György-Díj. Egyeseknek azért, mert az általuk nagyra becsült tanárok elismerték a tanszéken végzett szakmai munkájukat; másoknak pedig azért, mert ez a díj megerősítette őket abban, hogy alkalmasak a tanári pályára. Az egyik demonstrátor a díj átvételét követően úgy érezte, mintha ő is Mundruczó György diákja lett volna. Remélhetőleg a díj évenkénti odaítélésével egyre többen ismerik meg Mundruczó György munkásságát és a nyomdokaiba lépnek.

HONVÁRINÉ KALMÁR VIKTÓRIA

IRODALOM

- Éltető Ödön: Hunyadi László–Mundruczó György–Vita László: *Statisztikai Szemle*. 1997. 3. sz. p. 263–266.
- Kerékgyártó Györgyné: Dr. Mundruczó György (1942–1997). *Statisztikai Szemle*. 1997. 11. sz. p. 960–961.
- Köves Pál: Előszó. in: Mundruczó György: *Útmutatás a Statisztikai modellezés gyakorlatához*. KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, 1998.
- Rédey Katalin: Kerékgyártó Györgyné–Mundruczó György: *Statisztikai módszerek a gazdasági elemzésben*. *Statisztikai Szemle*. 1988. 4. sz. p. 425–426.
- Sipos Béla: Mundruczó György: *Alkalmazott regressziószámítás*. *Statisztikai Szemle*. 1982. 5. sz. p. 539–540.